

és újra, újabb és újabb ostobaságokkal hátráltatják célunk elérését. Ez a helyzet természetesen érezte hatását az én magánéletemben is, pedig akkor még nem is volt teljesen világos előttem, hogy a beindulás után is milyen hatalmas munka vár rám és családtagjaimra. Mi, akik annyira szeretjük a nagy bel- és külföldi utazásokat, vidám kirándulásokat, a megkötöttségektől, komoly gondoktól mentes szabad életet, lényegében már 1995-től ilyen szórakozásra és pihenésre nem is gondolhattunk, életünket szinte kizárólag az iskola körüli gondok megoldása töltötte ki, beleértve a kemény fizikai munkát az új osztályterem építésénél. Így talán érthető az is, hogy az iskola beindulása utáni hét-nyolc évben a család szinte ki sem mozdult a lakóhelyünkről... Most már azt is bevallom, hogy az előkészítés időszakában talán nagyon naivul olyan gondolataim is voltak, hogy elég lesz majd az iskola élére kineveznem a felelős vezetőket, és ezzel az én feladatom a minimálisra csökken... Nagyon hamar rá kellett azonban döbennem, hogy a gyakorlat teljesen más... Mindezek ellenére mégis úgy érzem, hogy megérte, mert amit tettem, nem magamért tettem, mert a munkámnak látom az eredményét, hiszen munkatársaimmal együtt sok fiatal magyar embernek segítettünk elindulni azon a bizonyos úton, és megtalálni a helyüket ebben a korántsem könnyű életben. És hogy a másik kérdésre is tömören válaszoljak, igen, ha kellene, újra ezt tenném, újra belekezdnenék.

■ **Lehet, hogy szokatlan lesz az utolsó kérdésem, de engem nagyon őszintén érdekel, hogy megköszönte-e neked valaki azt a tizenöt, illetve közel húsz évnyi hatalmas munkát, amelyet lélekmentő iskolaalapítóként végeztél...**

■ Látod, erre sohasem gondoltam... Valahogy én azt éreztem, hogy el kell indulnom ezen az úton, tennem kell a dolgomat, és elindultam, és tettem. Arra, hogy ezért mi jár vagy jár-e egyáltalán valami, sohasem gondoltam, úgy hiszem, más sem gondolt, talán nem is szokás mostanában ilyesmire gondolni. De ki is gondolt volna, netán az érintett szülők vagy a gyerekek? Ők honnan tudhatnák, hogy lényegében őértük történt minden? Hiszen ők csak az anyanyelven való továbbtanulás le-

hetőségének a bővülését észlelhetnék, de az ezért kifejtett munkát nem. Én viszont már sokszor megköszöntem, hogy mindvégig úgy érezhettem, valaki folyamatosan segített ebben a munkában, valaki mindig velem volt, erőt, önbizalmat adott, amikor nagyon távolinak éreztem a célt, amikor azt éreztem, hogy szélmalomharcot vívok, tanácsolt, amikor elbizonytalanodtam. Hiszek abban, hogy van fölöttem valaki, aki a segítség mellé még egészséget is adott, és ha egészségem van, akkor bízhatok abban, hogy sikerül elérni az előttem lebegő célt még akkor is, ha az indulás előtti években, de még az indulás után is sokan nem hittek a nagy terv megvalósíthatóságában, és engem is próbáltak lebeszélni arról, hogy ebben a zabolált kis faluban magyar középiskolát építsek ki. Az sem tántorított el, hogy a beszélgetésünk során már említett hajdani 10 tagú előkészítő csoport a kudarcnak látszó eredménytelenségek miatt kéttagúra karcsúsodott. Megtámasztottam viszont sok mindent másképpen kezelni, másképpen értelmezni, hiszen az sem a meghátrálásról szólt, amikor 1997-ben egyértelműen igent mondtam a miniszter asszony nagyon kemény hangon előadott követelésére, mely szerint a majdani magyar tanítási nyelvű iskolánkban legalább egy tantárgyat okvetlenül államnyelven kell tanítani. Határozottan bizonygattam, hogy az én célom is pontosan ez. Közben „befelé” már mosolyogtam, hiszen arra gondoltam, hogy a szlovák nyelvet eléggé nehéz lenne más nyelven tanítani... Úgy érzem, a tények egyértelműen bizonyítják, megérte mindazt, amit tettünk ezért az iskoláért, ahol évente átlagosan 20 magyar fiatal anyanyelvén szerez szakképesítést, tehát az eltelt 15 évben több száz ember maradt hű szülei, nagyszülei nyelvéhez, szellemi hagyatékához. Meggyőződésem, hogy a nemzetiségi iskolának ilyen lélekmentő feladata is van – különösen itt, a Zabolán. Az együttműködésért pedig köszönet jár minden diáknak és szülőnek, valamint egynéhány alapiskola pedagógusának is, hogy Nyitra mellett igenis működhet magyar tanítási nyelvű középiskola.

Baráti tisztelettel köszönöm a beszélgetést.

Felhívás!

Tekintettel arra, hogy 2015. szeptember 1-jén lesz 65 éve a csehszlovákiai magyar iskolák indításának, a Katedra szerkesztőbizottsága egy tényfeltárási cikksorozatot kíván indítani a lapban.

Még élnek közöttünk olyan idős emberek, akik a két világháború között kezdtek el iskolába járni, és emlékeznek egykori tanítóikra. Tőlük is többen vannak azok, akik éveket veszítettek, illetve csak szlovák iskolában kezdhették meg újra vagy először a tanulást. Átélték azt az időt is, amikor szlovák tanítási nyelvű iskolából magyarba írták át őket a szülei. Azt szeretnénk feltárni, ki hogyan emlékszik vissza ezekre az évekre, vagy inkább időszakokra.

Korántsem az a szándékunk, hogy műfelindulást, haragot vagy közösségi sérelmek miatti önsajnálatot gerjesztünk az akkori eseményekkel kapcsolatban, és fölösleges ítéletalkotásokba sem kívánunk bocsátkozni. Kizárólag reális mozaikképet szeretnénk kapni az elmúlt 70-80 év magyar iskolatörténetéről Dél-Szlovákiában, valamint azoknak a tanítóknak a sorsáról, akik a határmódosítások, rendszerváltozások, jogfosztottság és a velük járó embert próbáló atrocitásoknak kitéve mind az iskolában, mind a felnőtt lakosság körében rendíthetetlen hivatástudattal végezték néptanítói, jó értelemben vett népnevelői munkájukat. Mindenekelőtt életpályájuk, sorsuk alakulása érdekelne bennünket.

Az írások lehetnek rövid (2-4 oldalas), visszaemlékezések, interjúk, riportok, régi újságokban megtalált, dokumentum jellegű cikkek, feljegyzések, naplók, illetve ezeknek a feldolgozásai, stb.

Felkértük Csicsay Alajos kollégánkat – aki eddigi írói munkásságával többször bizonyította, hogy kellő ismeretekkel bír e témakörökben –, bevezetőként írjon egy tömör áttekintést az elmúlt kilenc évtized iskolatörténetéről. Következzék hát az ő írása.